TALABALARDA AXBOROT BILAN ISHLASH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Xoshimova Shoira Safarovna

Kamolova Mahliyo Akbar qizi

Jizzax Politexnika institutiб “Transport logistikasi” kafedrasi katta o’qituvchisi

Espo’latova Sarvinoz Bahodir qizi

JDPU talabasi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada talabalarda axborot tizimi bilan ishlash kompetensiyalarini o‘qitish yuzasidan fikr-mulohaza qilingan. Ya’ni talabalar axborot tizimi bilan ishlaganda ularda bilim, ko‘nikma, malakalarning rivojlanishi bilan bir vaqtda shaxsiy qobiliyati ham shakllanib borishi haqida fikrlar bayoni keltirilgan.*

Kalit so‘zlar: *axborot tizimi, kompetensiya, bilim, ko‘nikma, malaka, qobiliyat, talaba, mahorat, kompyuter.*

Abstract. *In this article, there is an opinion on the teaching of competences of working with information system in students. That is, the statement of ideas is given that when students work with the information system, their personal abilities are formed simultaneously with the development of knowledge, skills, and abilities.*

Key words: *information system, competence, knowledge, skill, skill, ability, student, skill, computer.*

O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar muvaffaqiyati jamiyatda

ta’sirida insonlar hayoti va kasbiy faoliyatining barcha jabhalarida: iqtisodiyot, fan, ta’lim, transport, texnika, maishiy sohada tub o‘zgarishlar ro‘y bermoqda. Bu o‘zgarishlar shu qadar keng ko‘lamliki, ularning jamiyat hayotiga ta’siri shunchalik

Respublikamizda mustaqillik yillarida axborot bilan ishlash tizimida muhim ishlar amalga oshirildi. Ya’ni bu borada olib borilgan samarali izlanishlar axborot

kommunikatsiya sohasida muvaffaqiyatlar mezoniga aylandi. Bu esa ta'lim tizimida axborot tizimi bilan ishlashga imkoniyatlar eshigini yanada kengroq ochib bera oldi.

Ta'limni modernizatsiyalash jarayoni ta'limga kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish va oily o'quv muassasalarida kasbiy tayyorgarlikni yanada takomillashtirish yo'llarini tadbiq etishni taqazo etmoqda.

Axborot bilan ishlash tizimi shiddat bilan shakllanib ketayotgan bir paytda talabalarni ham bunga mutonosib jalb qilish zarur. Axborotlashgan jamiyatning asosiy talabi eng avvalo, axborot tayyorlash, unga ishlov berish, saqlash va jamiyat a'zolariga yetkazish bilan bog'liq bo'ladigan ishlarga sharoit yaratish hisoblanadi. Bu borada jamiyatning faol tashkil etuvchilaridan biri shubhasiz talabalardir. Shunday ekan, talabalarning axborot bilan ishlash tizimini to'g'ri tashkil etish o'rinli hisoblaniladi. "Axborot tizimlari"ni qo'llash natijasida nazariy bilimlar va amaliy mahoratlar shakllantiriladi.

Ta'limni modernizatsiyalash jarayoni ta'limga kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish va oily o'quv muassasalarida kasbiy tayyorgarlikni yanada takomillashtirish yo'llarini tadbiq etishni taqazo etmoqda.

Ta'limni modernizatsiya qilish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida jahon standartlari darajasiga javob bera oladigan mutaxassislarni tayyorlash, kadrlar sifatini oshirishda xalqaro tajriba, Boloniya ta'limi g'oyalari va respublikamizdagi ta'lim sohasidagi tub islohatlarni inobatga olish zarur[2].

Boloniya jarayoni Yevropa oliy ta'lim tizimidagi yangi o'n yillikda ta'lim tizimidir. Bu tushunish oson bo'lgan va o'xshash darajalar (malakalar) tizimini yaratishini, ta'limning kredit tizimiga o'tishini, ta'limning sifatini ta'minlashda erkin akademik harakatlanishni va Evropadagi ta'lim hamkorligini o'z ichiga oladi. Qisqa qilib aytganda, bu Evropa mamlakatlarining oliy ta'lim tizimlarini uyg'unlashtirish, har bir kishi uchun teng ravishda ta'limni ta'minlash, intellektual, madaniy, ijtimoiy, ilmiy va texnologik salohiyatni shakllantirish va mustahkamlash, ta'lim sifatini takomillashtirish jarayonidir.

Zamonaviy jamiyatda ta'limni axborotlashtirish alohida ahamiyatga ega. Ta’lim tizimining rivojlanishi pedagogik jarayonda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) faol foydalanish bilan tavsiflanadi. So'nggi yillarda (AKT) asosida yaratilgan ilmiy-ishlab chiqarish va ta'lim texnologiyalari doimiy ravishda rivojlanmoqda. Axborot jamiyatiga o'tish sharoitida bo'lajak muhandislarning kasbiy tayyorgarligiga qo'yiladigan talablar ortib bormoqda, chunki ularning kasbiy faoliyati sohasida ishlash uchun zarur bo'lgan axborot-kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirishni ta'minlash uchun ijtimoiy faollikni hisobga olish zarur[3].

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda talabalarda axborot kumunikativ kompetensiyalarni shakllantirishda quyidagilarni inobatga olish kerak:

• Kompetentlik ko'pincha shaxsning ajralmas sifatida tushuniladi, uning umumiy qobiliyati va faoliyatiga tayyorligida namoyon bo'ladi, o'quv jarayonida olingan bilim va tajribaga asoslanadi va mustaqil va mustaqillikka yo'naltirilgan. Tadbirlarda muvaffaqiyatli ishtirok etish.

• kompetentlik – bu tayyorgarlik va malakaga qaraganda kengroq tushuncha;

•kompetentsiya mazmuni kelajakdagi kasbiy faoliyatni tavsiflovchi funksional vazifa va majburiyatlar kontekstida ko‘rib chiqiladi;

• kompetentsiya tuzilmasi shaxsiy munosabatlarning xilma-xilligi (aqliy va amaliy ko'nikma, ko'nikma, bilim, sezgi, motivatsiya, orientatsiya qadriyatlari, etnik tamoyillar, xulq-atvor komponenti, munosabat va boshqalar) bilan ajralib turadi;

• kompetensiyalarni egallash va rivojlantirish hayot davomida sodir bo‘ladi; •

faoltomontalaba, ya’ni. "talabagayo'naltirilganta'lim";

• kasbiy faoliyatni samarali amalga oshirishga yordam beradigan muayyan vaziyatda bajariladigan real faoliyatda kompetentsiyaning mavjudligi aniqlanadi.

o

'nikmalar (tegishli, zarur va etarli ma'lumotlarni topish qobiliyatida ifodalangan axborot oqimlarida harakat qilish qobiliyati); uni kodlash, dekodlash va sharhlash qobiliyatidir. O’zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni darsda ma'lumotlarda to'g'ri uchun talabalarda axborot-kommunikatsiya kompetensiyalari rivojlangan bo’lishi

t

a

k

A		
bu darajada kompyuter savodxonligi bilan tanishish uchun zarur bo‘lgan asosiy bilim, ko‘nikma va malakalar to‘planadi;		- budarajadaaxborotfaoliyatiniamalgaoshirishningyangivositalariniyaratishhaqidagapirishmaqsadgamuvofiqdir.

Talabalarda axborot bilan ishlash tizimini tashkil qilish muhim va zarurligi keltirilgan fikrlarda bayon qilindi. Uning samarador omillari talabalarning shaxsiy qobiliyatida kuzatish mumkinligi ta’kidlandi. Talabalarda axborot bilan ishlash kompetensiyalarini to‘g‘ri tashkil qilinishi uning takomillashishi va samaradorlikka erishishiga sabab bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ўзбекистон Республикасининг “Таълимтўғрисида”ги Қонуни(1997 йил 29 августда қабул қилинган / Баркамол авлод –Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори. -Т.: Ўзбекистон, 1997.

2. Иванов Д.А. Компетентности и компетентностный подход в современном образовании / Д.А.Иванов. - М.: Чистые пруды. - 2007. - 32 с.

3. Саидахмедов Н. Янги педагогик технология моҳияти ва замонавий лойиҳаси. -Т.: Таълим маркази, 1999.

. Эгамбердиева Н. М. Маданий-инсонпарварлик ёндашуви асосида бўлажак ўқитувчиларни шахсий ва касбий ижтимоийлаштириш. - Т.: “Фан ва технология” нашриёти, 2009. - 135 б.